

Συζήτηση του ζωγράφου Μάρκου Καμπάνη με τον Δημήτρη Κοσμόπουλο,

Νέας Ευθύνη τεύχος 23 Ιούνιος 2014

Πως αρχίζει, και πότε περίπου η ζωγραφική σας περιπέτεια;

Ζωγραφίζω από μικρός. Δεν νομίζω ότι είχα ποτέ αμφιβολία ότι θα ασχοληθώ με τη τέχνη. Κάποια στιγμή φλέβταρα με την ιδέα του θεάτρου, αλλά θέλω να πιστεύω ότι σωστά επέλεξα. Τα πρώτα «κανονικά» έργα μου χρονολογούνται από την ηλικία των 14, λάδια δηλαδή σχετικά μεγάλα, χαρακτηριστικά πειράματα, είχα ανέκαθεν μια αγάπη να δοκιμάζω διάφορα υλικά και να παίζω, τόσο μορφικά όσο και θεματικά. Σημαντική εμπειρία εκείνη την εποχή ήταν οι συχνές επισκέψεις σε εκθέσεις ζωγράφων, λίγες ομολογουμένως σε σχέση με σήμερα αλλά ιδιαίτερα εποικοδομητικές. Είναι σημαντικό νομίζω για έναν νέο να παρακολουθεί το έργο όχι μόνο των κλασικών καλλιτεχνών αλλά και όσα βρίσκονται εν εξελίξει.

Μιλήστε μας για τους δασκάλους σας

Μαθητής ακόμη, είχα τη τύχη να έχω κοντά μου τον Κώστα Μαλάμο και τον Κώστα Πλακωτάρη. Δεν νομίζω ότι με επηρέασαν στυλιστικά αλλά μου έδωσαν το χώρο να ασχοληθώ, ιδιαίτερα το εργαστήριο του Πλακωτάρη που διατηρούσε μέσα στο σχολείο, το θεωρούσα τον φυσικό μου χώρο. Αργότερα έφυγα για σπουδές ζωγραφικής στο Λονδίνο στο St Martin's School of Art. Εκεί δεν υπήρχε κεντρικός καθηγητής όπως εδώ, συζητούσαμε και διδασκόμασταν από πολλούς. Ανάμεσά τους θυμάμαι ιδιαίτερα τον Freddie Gore, τον John Edwards, τον Albert Herbert. Την εποχή εκείνη θεωρούσα παράλληλο σχολείο τις καθημερινές σχεδόν επισκέψεις στα μουσεία, η σχολή ήταν δίπλα στην National Gallery. Κάποια στιγμή ενδιαφέρθηκα ιδιαίτερα για τις τεχνικές και τα υλικά μου, οι γνώσεις της σχολής ήταν ανεπαρκείς κι έτσι άρχισα να συχνάζω σε εργαστήριο συντήρησης έργων που διατηρούσε τότε στο Λονδίνο ο Σταύρος Μιχαλαριάς, σπουδαία εμπειρία. Στον τομέα της εκκλησιαστικής ζωγραφικής, πολύ αργότερα είχα τη τύχη να δουλέψω με τον Σέργιο Σεργιάδη, γνώστη της τεχνικής της νωπογραφίας.

Η σχέση σας με την χαρακτική και η συνάντησή σας με την χαρακτική του Αγίου Όρους;

Με τη χαρακτική είχα μια πρώτη επαφή μαθητής ακόμη προσπαθώντας να κάνω πράγματα μόνος μου χωρίς τεχνικές γνώσεις. Στο Λονδίνο δοκίμασα διάφορα, αλλά πιο πολύ έμαθα τη τεχνική της χαλκογραφίας. Αυτό ήταν και το εισιτήριο μου στο χώρο της Αγιορειτικής χαρακτικής, μια παράδοση όχι τόσο γνωστή ευρύτερα. Έτσι λόγω του έντονου ενδιαφέροντος για το θέμα που είχε η μονή Σιμωνόπετρας και ο ιερομόναχος Ιουστίνος ασχολούμαι εδώ και μερικά χρόνια με την προσπάθεια που γίνεται για τη προβολή της, τη μελέτη και τη πιθανή αναζωογόνησή της. Δημιουργήσαμε ένα εργαστήριο στις Καρυές όπου ανατυπώνονται χαρακτηριστικά κατευθείαν από τις αυθεντικές μήτρες, σε πολύ μικρό αριθμό βέβαια. Αυτό μου έδωσε την αφορμή να δοκιμάσω τις δικές μου δυνάμεις, δημιουργώντας νέα έργα. Αντί της χαλκογραφίας επέλεξα την επιτεδοτυπία, ξύλο και λινόλεουμ, επηρεασμένος σίγουρα από την απλουστευμένη μορφή των αγιορειτικών χαρακτικών και τον αδρό χαρακτήρα τους.

Η τοπιογραφία αποτελεί μια από τις εκφραστικές εμμονές σας. Θα μας πείτε γιατί;

Δεν ξέρω αν είναι εμμονή, σίγουρα έχω κάνει αρκετά τοπία, και εξακολουθεί να με ενδιαφέρει. Ίσως είναι η αγάπη μου για τη φύση. Από την άλλη είμαι και άνθρωπος της πόλης. Δεν αντιφάσκω πιστεύω με το γεγονός ότι μου αρέσουν και τα δυό. Αυτό ίσως καθρεφτίζεται στη ζωγραφική μου με την έννοια ότι δεν έχω ένα αγαπημένο θέμα. Πιο πολύ με ενδιαφέρει ο τρόπος θέασης, το ήθος του βλέμματος παρά το αντικείμενο. Αυτό δεν είναι άλλωστε και ένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό της ζωγραφικής, η θέαση, ο τρόπος της? Το τοπίο βέβαια έχει μια απεραντοσύνη, μια απλάδα ας πούμε που μπορεί να προσδώσει στο έργο αφηρημένες ποιότητες.

Είναι αλήθεια ότι έχετε ασχοληθεί με μια μεγάλη γκάμα θεμάτων και τεχνικών. Αυτό δεν επηρεάζει τη διαμόρφωση ενός προσωπικού στυλ?

Η καλλιέργεια ενός προσωπικού στυλ, δεν αποτελεί στόχο μου. Το αν υπάρχει προσωπικό ύφος, έρχεται από μόνο του. Ακόμη κι αν διαμορφώνεται κάτι τέτοιο, δεν είμαι διατεθειμένος να το υπηρετήσω αφήνοντάς το να με «σκλαβώσει», χαρακτηριστικό πολλών σύγχρονων ζωγράφων δυστυχώς. Σήμερα θεωρείται πιο σημαντικό να είναι κάποιος αναγνωρίσιμος παρά αναγνωρισμένος, και επειδή τα πάντα σχεδόν έχουν γίνει στην ιστορία της ζωγραφικής, πολλοί καταφεύγουν σε εύκολες, πιασιάρικες λύσεις με σκοπό να διαμορφώσουν προσωπική ταυτότητα.

Στο πλαίσιο μιας εν γένει ρεαλιστικής απεικόνισης του κόσμου, πιστεύω ότι η ζωγραφική μου διακρίνεται από μια ιδιαίτερη γεωμετρία και μια μέριμνα των υλικών και αυτό διαμορφώνει ίσως μια προσωπική γλώσσα. Καταπίδαστα όχι μόνο με διαφορετικές τεχνικές αλλά και με διαφορετικά είδη τέχνης, πηδώντας συχνά από

το ένα στο άλλο κατά το δοκούν – ζωγραφική, σκηνογραφία, εικονογράφηση βιβλίων, εκκλησιαστική τοιχογραφία, εικόνες, χαρακτηριστική, σχέδιο, μονοτυπίες. Παράλληλα με τη ζωγραφική πράξη, η μελέτη της ιστορίας της τέχνης ήταν πάντα στις προτεραιότητές μου, ενδιαφέρον που αντικατοπτρίζεται και στη δουλειά μου όπως στη σειρά «Το Μουσείο των Δέντρων», που αφορούσε τον τρόπο αναπαράστασης του Δέντρου στη διάρκεια της ιστορίας, από τους αρχαίους χρόνους ως σήμερα. Αν υπάρχει κάτι τέτοιο, το ήθος της ζωγραφικής με ενδιαφέρει πιο πολύ από το ύφος ή το θέμα. Η πολυμορφία στη δουλειά μου ίσως μπορεί να παραλληλιστεί με τις μουσικές μου προτιμήσεις: με άνεση μεταφέρομαι από τα ρεμπέτικα στην όπερα ή από την ινδική μουσική σε μεσαιωνικά μαδριγάλια!

Είναι εκπεφρασμένη η σχέση σας με το έργο του Σπύρου Παπαλουκά. Τι σας κάνει να βρίσκετε στοιχεία που γονιμοποιούν την δική σας έκφραση στο έργο του;

Η σχέση μου είναι φυσικά σχέση αγάπης και θαυμασμού, είναι αναμφισβήτητα ένας σημαντικός Ευρωπαίος ζωγράφος και η σχέση του με το τοπίο είναι καταλυτική. Είναι ένας δημιουργός που συνδύασε τέλεια την ευρωπαϊκή εικαστική παράδοση με τους ελληνικούς προβληματισμούς. Η αφορμή που ασχολήθηκα παραπάνω είναι η Αγιορείτικη περίοδος των τοπίων του, για τα οποία επιμελήθηκα και αντίστοιχο βιβλίο. Επίσης η προσωπική και σύγχρονη γλώσσα που ανέπτυξε, όχι μόνο στην τοπιογραφία αλλά και σε σχέση με την εκκλησιαστική ζωγραφική, έχει τις αρετές που θεωρώ ως τις σημαντικές για την τέχνη, την συγκίνηση δηλαδή που μεταδίδει το έργο τέχνης μέσα από τα υλικά του μέρη, όπως έλεγε, δηλαδή το χρώμα, τη γραμμή, τον τόνο.

Με την εικονογραφική ζωγραφική παράδοση και ειδικότερα με αυτήν του Αγίου Όρους τι σας συνδέει; Πώς στέκετε απέναντί της;

Η εικονογραφική ζωγραφική παράδοση, είναι η ζωγραφική μας παράδοση, αυτήν έχουμε κατά κύριο λόγο μετά την εποχή της αρχαιότητας. Και νομίζω ότι έτσι πρέπει να την αντιμετωπίζουμε, ως αυτό που είναι-δηλαδή ως μεγάλη ζωγραφική. Φοβάμαι ότι δεν συμβαίνει στο βαθμό που θα έπρεπε, θέλω να πω ότι έχουμε μάθει, και στις σχολές συμβαίνει αυτό, να κοιτάμε πιο πολύ τον Giotto, τον Cimabue, τον Michelangelo ως ζωγράφους από όσο κοιτάμε τον Καλλιέργη, τον Πανσέληνο, τους Ασπρατάδες. Εν πάσει περιπτώσει, είναι ένας χώρος, αυτός δηλαδή της εκκλησιαστικής ζωγραφικής στον οποίο αναφέρεστε, που μου είναι ιδιαίτερος ελκυστικός ως πεδίο αναμέτρησης τόσο με το παρελθόν, από την οποία βγαίνει κανείς συνήθως ηττημένος, αλλά και με το σήμερα προσπαθώντας να δω τι μπορώ να καταφέρω πασχίζοντας για μια σύγχρονη έκφραση μιας δισχιλιετούς παραδόσεως. Με το Όρος στάθηκα νομίζω τυχερός. Ευτύχησα να κάνω κάποια έργα που νομίζω και τους ίδιους ικανοποίησαν και εμένα εξέφραζαν. Η εκκλησία αλλά ιδιαίτερα το Άγιον Όρος έχει νομίζω μια αυξημένη ευθύνη στη διαμόρφωση εκκλησιαστικής αισθητικής, λόγω του κύρους που κατέχει, και δυστυχώς αυτό δεν λειτουργεί πάντα θετικά.

Οι σύγχρονες εικαστικές προτάσεις που συνδυάζουν στοιχεία της τεχνολογίας και της εικόνας με την ζωγραφική, πώς αξιολογούνται από σας; Μήπως αποδομούν την ζωγραφική ως τέχνη;

Γενικώς δεν έχω κανένα πρόβλημα με την τεχνολογία, σε κανένα τομέα. Ο συνδυασμός με τη ζωγραφική είναι ένα άλλο θέμα, δεν πρόκειται ακριβώς για συνδυασμό, αλλά για μια άλλη πιά μορφή έκφρασης. Και σεις εξάλλου χρησιμοποιήσατε τον όρο εικαστική πρόταση. Σαν τέτοια έχει μερικές φορές επιδείξει ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Εμένα τυχαίνει να με ενδιαφέρει η ζωγραφική, δηλαδή κατά κύριο λόγο το χρώμα και το σχήμα, και δευτερευόντως η εικόνα. Έχω εν τούτοις πειραματιστεί τελευταία με μορφές ψηφιακής έκφρασης. Από την άλλη υπάρχουν και καλλιτέχνες με πολύ ενδιαφέρον όπως ο Bill Viola με τα video ή ο εκπληκτικός William Kendridge. Όσον αφορά την αποδόμηση της ζωγραφικής, όντως υπάρχει ένα θέμα. Δεν ευθύνεται η τεχνολογία ή το video για την υποτίμηση της ζωγραφικής, γιατί νομίζω ότι ζει μια υποτίμηση. Ενώ ότι η ζωγραφική, ή ύλη της δηλαδή και όχι η εικόνα της, γίνεται κατανοητή από ολόένα και λιγότερο κόσμο. Το δυσάρεστο είναι ότι με την ευκολία που μπορούν να έχουν κάποια ψηφιακά εργαλεία, χάνεται η χειρονακτική πλευρά της τέχνης που εμένα προσωπικά με ελκύει, και συχνά μπορεί κάθε πικραμένος, ως πούμε, να λογίζεται σαν καλλιτέχνης.

Ποιοι είναι οι σύγχρονοι ξένοι ζωγράφοι στους οποίους στέκεστε;

Πολλούς θα μπορούσα να αναφέρω, ξέρετε δεν στέκομαι μόνο σε ζωγράφους με τους οποίους σχετίζεται το έργο μου, εκτιμώ βαθύτατα ζωγράφους με τους οποίους δεν έχω καμία σχέση, για παράδειγμα τον Francis Bacon. Αγαπώ πολύ τον Lucian Freud, ιδιαίτερος το πρώιμο έργο του, τον Kitaj, τον Peter Blake και τους περισσότερους από τους Άγγλους της Pop. Τον Balthus ιδιαίτερα για τα τοπία του, τον Richter... δεν ξέρω πόσο παλιά πάτε τον όρο σύγχρονος... Είναι ξέρετε λίγο περίεργο που βάζετε τη λέξη ξένοι ζωγράφοι και όχι Ευρωπαίοι ως πούμε... σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα δίσταζα να συμπεριλάβω και ονόματα Ελλήνων

σύγχρονων καλλιτεχνών και δεν εννοώ όσους διέπρεψαν στο εξωτερικό, αλλά ζωγράφους σαν τον Γιάννη Τσαρούχη, που είναι από τους σημαντικότερους Ευρωπαίους καλλιτέχνες, τον Μόραλη.